LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL TARPBIBLIOTEKINIO ABONEMENTO PASLAUGOS TEIKIMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2022 m. rugpjūčio 25 d. Nr. ĮV-701
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 9 straipsnio 6 dalimi ir įgyvendindamas 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 781 „Dėl 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo plėtros programos patvirtinimo“, pažangos priemonės Nr. 08-001-04-01-01 (PP) „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2022 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. ĮV-274 „Dėl 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos kultūros ir kūrybingumo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 08-001-04-01-01 (PP) „Aukštos meninės vertės, įvairaus ir įtraukaus kultūros turinio prieinamumo didinimas“ aprašo patvirtinimo“ 4.1.1.6 veiklą „Keitimasis knygomis tarp bibliotekų“,

t v i r t i n u Tarpbibliotekinio abonemento paslaugos teikimo organizavimo tvarkos aprašą (pridedama).

Kultūros ministras Simonas Kairys

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos kultūros ministro
2022 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. ĮV-701

TARPBIBLIOTEKINIO ABONEMENTO PASLAUGOS TEIKIMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tarpbibliotekinio abonemento paslaugos teikimo organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato tarpbibliotekinio abonemento (toliau – TBA) paslaugos teikimo tvarką, kai kompensuojamos patirtos dokumentų siuntimo išlaidos keičiantis jais tarp šalies bibliotekų.

2. Aprašas netaikomas tarptautiniam TBA ir tais atvejais, kai biblioteka pasirenka kitus dokumentų pristatymo būdus (pvz., dokumentų pristatymas bibliotekos transportu ir pan.).

3. TBA paslaugos teikimo tikslas – užtikrinti tolygų aprūpinimo informacijos ištekliais išdėstymą visoje šalies teritorijoje, didinti Lietuvos bibliotekų fondo prieinamumą ir įvairovę skirtingų regionų gyventojams, skatinti jo efektyvų valdymą.

4. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymu, Lietuvos Respublikos standartu LST ISO 10160:2015 Informacija ir dokumentavimas. Atvirųjų sistemų sujungimas. Tarpbibliotekinio skolinimo taikomųjų programų lygmens paslaugų apibrėžtis, standartu LST ISO 2789:2013 Informacija ir dokumentavimas. Tarptautinė bibliotekų statistika, Pavyzdinėmis naudojimosi biblioteka taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. ĮV-442 „Dėl Pavyzdinių naudojimosi biblioteka taisyklių patvirtinimo“.

5. Apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **apskrities viešajai bibliotekai nustatyta teritorija** – Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. ĮV-372 „Dėl apskričių viešųjų bibliotekų veiklos teritorijų“ bibliotekai priskirta veiklos teritorija;

5.2. **biblioteka-dokumentų siuntėja** – biblioteka, gavusi TBA paslaugos teikimo užklausą ir išsiuntusi dokumentus bibliotekai-gavėjai;

5.3. **biblioteka-dokumentų gavėja** – biblioteka, pagal TBA paslaugos teikimo užklausą gavusi dokumentus iš bibliotekos-dokumentų siuntėjos ir pateikusi juos panaudai vartotojui;

5.4. **nacionalinis TBA paslaugos koordinatorius** – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – Nacionalinė biblioteka), kuri pagal Bibliotekų įstatymo 8 straipsnio 5 dalies 12 punktą atlieka šalies tarpbibliotekinio abonemento centro funkcijas;

5.5. **regioninis TBA paslaugos koordinatorius** – apskrities viešoji biblioteka, kuri pagal Bibliotekų įstatymo 9 straipsnio 2 dalį atlieka nustatytoje teritorijoje veikiančių bibliotekų tarpbibliotekinio abonemento skolinimo paslaugų centro funkcijas.

6. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Bibliotekų įstatyme, Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS
TBA PASLAUGOS TEIKIMO TVARKA

7. TBA paslauga teikiama vadovaujantis šiais principais:

7.1. lygių galimybių ir nediskriminavimo – visiems šalies gyventojams yra sudaromos vienodos sąlygos naudotis paslauga, nepaisant lyties, etninės ar rasinės priklausomybės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, amžiaus, negalios, seksualinės orientacijos, religinių ar politinių pažiūrų, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių;

7.2. efektyvumo – paslauga teikiama dokumentus užsakant ir teikiant panaudai iš artimiausios bibliotekos-dokumentų siuntėjos, užtikrinant optimaliausias paslaugos suteikimo finansines sąnaudas ir ekonomišką teikiamos paslaugos išlaidoms kompensuoti skirto finansavimo lėšų panaudojimą;

7.3. bendro tikslo – skirtingų tipų Lietuvos bibliotekų sistemą sudarančios bibliotekos bendradarbiaudamos lygiavertiškai dalyvauja TBA paslaugos organizavimo procese ir dalinasi atsakomybe už šios paslaugos operatyvumą ir kokybę, siekdamos užtikrinti maksimalų vartotojų poreikių patenkinimą gaunama paslauga;

7.4. viešumo – visuomenė yra informuojama apie bibliotekų teikiamą TBA paslaugą, o naudojimosi paslauga rezultatai yra skelbiami viešai.

8. Tarpbibliotekinio abonemento paslaugos teikimą užtikrina nacionalinis ir regioniniai TBA paslaugos koordinatoriai.

9. Nacionalinio TBA paslaugos koordinatoriaus funkcijos:

9.1. užtikrina TBA paslaugos teikimo techninį funkcionalumą Lietuvos integralioje bibliotekų informacinėje sistemoje (toliau – LIBIS);

9.2. vykdo automatizuotos TBA paslaugos procesų atnaujinimą, priežiūrą ir palaikymą;

9.3. planuoja ir įgyvendina TBA paslaugos viešinimo ir informavimo priemones;

9.4. konsultuoja regioninius TBA paslaugos koordinatorius ir bibliotekas TBA paslaugos teikimo klausimais.

10. Regioninio TBA paslaugos koordinatoriaus funkcijos:

10.1. užtikrina operatyvų ir savalaikį TBA paslaugos teikimą apmokant dokumentų pristatymo ir grąžinimo išlaidas nustatytos teritorijos bibliotekoms-dokumentų gavėjoms;

10.2. planuoja ir įgyvendina TBA paslaugos viešinimo ir informavimo priemones;

10.3. renka ir analizuoja nustatytus gyventojų naudojimosi TBA paslauga vertinimo rodiklius, teikia pasiūlymus Kultūros ministerijai dėl paslaugos tobulinimo;

10.4. konsultuoja nustatytoje teritorijoje veikiančias savivaldybių viešąsias ir mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekas TBA paslaugos teikimo klausimais; esant poreikiui organizuoja specialistų, atsakingų už TBA paslaugos teikimą, mokymus;

10.5. vykdo knygomatų tinklo nustatytos teritorijos savivaldybių viešosiose bibliotekose plėtros stebėseną ir prisideda prie jo stiprinimo.

11. TBA paslaugos teikimas organizuojamas pagal Aprašo 1 priede nustatytą paslaugos organizavimo schemą keičiantis dokumentais tarp šalyje veikiančių:

11.1. apskričių ir savivaldybių viešųjų bibliotekų;

11.2. apskričių viešųjų bibliotekų;

11.3. savivaldybių viešųjų bibliotekų;

11.4. Nacionalinės bibliotekos ir apskričių viešųjų bibliotekų;

11.5. Nacionalinės bibliotekos ir savivaldybių viešųjų bibliotekų;

11.6. mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekų ir Nacionalinės bibliotekos;

11.7. mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekų ir apskričių viešųjų bibliotekų;

11.8. mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekų ir savivaldybių viešųjų bibliotekų;

11.9. valstybinės reikšmės bibliotekų ir apskričių viešųjų bibliotekų;

11.10. valstybinės reikšmės bibliotekų ir savivaldybių viešųjų bibliotekų;

11.11. valstybinės reikšmės bibliotekų ir mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekų.

12. TBA paslaugai teikti regioninis TBA paslaugos koordinatorius sudaro sutartis su visomis nustatytos teritorijos savivaldybių viešosiomis bibliotekomis ir Nacionaline biblioteka (prireikus, su mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekomis) pagal Aprašo 2 priede pridedamą Tarpbibliotekinio abonemento paslaugos teikimo sutarties pavyzdinę formą. Bibliotekos, nurodytos šio Aprašo 11.3 ir 11.5–11.6, 11.8–11.11 papunkčiuose, esant poreikiui, sudaro trišales bendradarbiavimo sutartis pagal šio Aprašo 3 priede pridedamą Tarpbibliotekinio abonemento paslaugos teikimo trišalės sutarties pavyzdinę formą.

13. Regioninis TBA paslaugos koordinatorius apmoka TBA užsakymus nustatytoje teritorijoje veikiančioms savivaldybių viešųjų ir mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) bibliotekoms. Apmokamos dokumentų ir (ar) jų dalies kopijų siuntimo paslaugos.

14. Dokumentų dalies kopijos apmokestinamos pagal bibliotekos-dokumentų siuntėjos nustatytus kopijavimo ar skenavimo paslaugų įkainius, kuriuos sumoka vartotojas bankiniu pavedimu į bibliotekos-dokumentų siuntėjos sąskaitą (mokėjimo laukelyje nurodoma TBA paskirtis ir bibliotekos-dokumentų gavėjos pavadinimas) arba bibliotekai-dokumentų gavėjai grynaisiais pinigais pagal bibliotekos-dokumentų siuntėjos pateiktą sąskaitą faktūrą.

15. Biblioteka-dokumentų gavėja, pasibaigus einamajam metų ketvirčiui, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 10 dienos, sumoka bibliotekai-dokumentų siuntėjai už paštu arba el. paštu atsiųstų dokumentų dalies kopijų išlaidas pagal bibliotekos-dokumentų siuntėjos išrašytą sąskaitą-faktūrą, jei vartotojas nebuvo jų apmokėjęs 14 punkte nustatyta tvarka.

16. Siekiant užtikrinti Aprašo 7 punkte nustatytų principų įgyvendinimą dokumentai vartotojams iš kitų tame pačiame mieste veikiančių bibliotekų neužsakomi. Išimtis taikoma tik negalią turintiems bibliotekų vartotojams.

17. Bibliotekos-dokumentų gavėjos TBA darbuotojas, gavęs vartotojo užklausą (per LIBIS ar tiesiogiai iš vartotojo), TBA užsakymą atlieka per vieną bibliotekos darbo valandą, jei su biblioteka-dokumentų siuntėja jau yra pasirašyta TBA teikimo sutartis. Jei sutartis nesudaryta, TBA darbuotojas ne ilgiau kaip per vieną bibliotekos darbo valandą parengia sutartį ir pateikia ją pasirašyti (sutarčiai įsigaliojus, įvykdo TBA užklausą). Bibliotekos-dokumentų siuntėjos TBA darbuotojas užsakymą įvykdo (parengia dokumentą siuntimui), atsižvelgiant į užsakomo leidinio būklę ir buvimo vietą, bet ne ilgiau kaip per vieną bibliotekos darbo dieną.

18. Teikiant TBA paslaugas, dokumentai vartotojui gali būti teikiami panaudai į namus arba skaityti vietoje pagal bibliotekos-dokumentų siuntėjos nustatytas dokumento skolinimo sąlygas ir terminą. Išduodant leidinį į namus biblioteka-dokumentų gavėja užpildo Tarpbibliotekinio abonemento išduoties formuliarą, kurio pavyzdinė forma yra nustatyta šio Aprašo 4 priede. Vartotojo pageidavimu dokumento panaudos laikotarpis gali būti pratęstas.

III SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Biblioteka-dokumentų gavėja pildo įvykdytų TBA užklausų sąrašą, kurio pavyzdinė forma nustatyta šio Aprašo 5 priede.

20. Regioniniai TBA paslaugos koordinatoriai kasmet iki sausio 10 d. pateikia Kultūros ministerijai informaciją apie TBA paslauga pasinaudojusių nustatytos teritorijos gyventojų skaičių, gautų ir įvykdytų TBA užklausų skaičių.

21. Per TBA gautais dokumentais ar dokumentų dalies kopijomis vartotojai gali naudotis tik laikantis Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo ir juos pateikusių panaudai bibliotekų taisyklių (jei tokios nurodomos papildomai) nustatyta tvarka. Gauti dokumentai ir (ar) jų dalies kopijos yra skirtos tik asmeniniam vartotojo naudojimui, todėl negali būti dauginamos ar publikuojamos.

22. Už naudojimąsi per TBA gautais dokumentais atsako vartotojas pagal naudojimosi bibliotekos-dokumentų gavėjos paslaugomis taisykles.